

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА НОВИ ГРАД
НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ

**ИЗВЈЕШТАЈ О ОСТВАРЕЊУ ГОДИШЊЕГ ПЛАНА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ
СТРАТЕГИЈЕ ИНТЕГРИСАНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ НОВИ ГРАД ЗА
2017.ГОДИНУ**

Предлагач: Начелник општине

Обрађивач: Одсјек за локални економски развој

Нови Град, мај 2018.године

САДРЖАЈ:

1. УВОД.....	4
2. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТИ.....	5
2.1. Визија.....	5
2.2. Стратешки циљеви.....	5
2.3. Секторски циљеви	5
2. 4. Кључни планирани приоритети и фокуси за посматрани годишњи период (2017. г.).....	6
2.5. Збирни преглед приоритетних пројеката и оквира за њихово финансирање обухваћених Планом имплементације 2017-2019. годину	7
3. ПРЕГЛЕД ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ СТРАТЕГИЈЕ ИНТЕГРИСАНОГ РАЗВОЈА	8
3.1. Сажет осврт на претходни период имплементације.....	8
3.2. Преглед имплементације Стратегије у извјештајној 2017. години	10
3.3 Кључни резултати и остварени прогрес	17
3.4. Вертикална и хоризонтална усклађеност и ниво интегрисаности	23
3.5 Институционални капацитети општинске управе и сарадња са битним актерима.....	23
4. КЉУЧНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ	24
5. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ.....	27
6. АНЕКСИ	28

ИЗВРШНИ САЖЕТАК

Извјештај о имплементацији Стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град (2017-2026.) има за циљ да покрене све битне актере на размишљање и допринесе бољем доношењу одлука о реализацији стратешких приоритета економског, друштвеног и развоја заштите животне средине, у оквиру 11 дефинисаних секторских циљева.

Планом имплементације за период од 2017 – 2019. године, предвиђено је провођење 80 пројеката, од чега је планирано започињање 37 пројекта у 2017. години. У поменутој години започета је имплементација 36 пројеката, од којих је 17 у цијелости завршено. Процент реализације пројеката у извјештајној години, у односу на План, је врло висок (98% планираних пројеката је започело, од чега је 47% завршено). Међутим, када је ријеч о реализованим финансијским средствима у 2017. години, степен реализације је средњи. Укупна вриједност реализованих средстава је 3.045.495,19 КМ, што је 54 % пројектованог финансијског оквира, који износи 5.630.798,42 КМ. Укупно 25% од реализованих средстава у 2017. години је реализовано је кроз буџет Општине, а 75% из екстерних извора. До нижег степена реализације финансијских средстава у 2017. години, у односу на План, је дошло прије свега због знатно нижег износа реализованих средстава из екстерних извора финансирања, тако да је у наредном периоду потребно реалније планирати износ и изворе екстерног финансирања.

У погледу кључних приоритета и фокуса за претходну 2017. годину, општина је реализовала низ пројеката и мјера који у већем или мањем обиму доприносе остварењу свих стратешких циљева. У оквиру економског развоја фокус је био првенствено на привлачењу инвестиција и новим запошљавањима, те развоју пољопривреде. У оквиру друштвеног развоја фокус је био на унапријеђењу путне и комуналне инфраструктуре, а у оквиру сектора заштите животне средине фокус је био на унапријеђењу енергетске ефикасности на подручју општине и спречавању одлагања нуклеарног отпада на Трговској гори у Републици Хрватској. Мада је за 2017. годину општина као кључни пројекат такође планирала реализовати и пројекат „Реконструкција и проширење градске водоводне и канализационе мреже на подручју општине Нови Град“, у оквиру друштвеног развоја, услед недостатка финансијских средстава из екстерних извора, овај пројекат није могао бити реализован. С тим у вези, у наредном периоду општина ће посветити више пажње и у сарадњи са вишим нивоима власти у циљу обезбјеђивања неопходних средстава како би се у наредној години отпочело са реализацијом овог пројекта.

Што се тиче секторских циљева, током 2017. године, није остварен нити један секторски циљ у потпуности, с обзиром да је стратегија у почетној фази имплементације и да се тек стварају услови за остварење значајнијих резултата код остварења секторских циљева. Они циљеви који су дјелимично остварени су секторски циљеви 1.1., 1.3., 2.1., 3.1., 3.2. и 3.3., док до промјена није дошло код индикатора који показују остварење секторских циљева 1.2., 2.2. и 2.3. Најбољи резултати су постигнути код секторског циља 1.1.: „Побољшати конкурентност малих и средњих предузећа, првенствено индустријских и извозно оријентисаних до 2021.г.“, у оквиру којег су постигнути резултати у 2017.г. значајно премашили план за ту годину (3 нове инвестиције вриједности од око 2.000.000,00 КМ, запослено 50 нових радника, раст извоза за 35%, формирање нове пословне зоне, смањење броја незапослених, и др.).

У погледу утицаја реализације Стратегије на стање макро показатеља у општини, током 2017. године није дошло до значајних промјена у односу на вишегодишњи просјек.

Када је ријеч о закључцима и корективним акцијама у погледу претходне године, највеће тешкоће су се односиле на недостатак финансијских средстава за реализацију планираних

пројеката, нарочито из екстерних извора. Овај недостатак је директна посљедица непредвидивости извора финансирања из екстерних извора и нереално постављених циљева, што упућује да ће у наредном периоду бити неопходно реалније планирати пројектне приоритете у складу са расположивим буџетским и екстерним изворима финансирања. У наредном периоду такође је неопходно наставити са јачањем институционалних капацитета за стратешко планирање, а нарочито са организационим и кадровским јачањем Одсјека за локални економски развој.

1. УВОД

Стратегију интегрисаног развоја општине Нови Град за период 2017-2026. године, израдио је Општински развојни тим у периоду фебруар – октобар 2016. године у оквиру Пројекта интегрисаног локалног развоја (ЛИР), који примарно финансира Европска унија (ЕУ), а суфинансира и проводи Развојног програма Уједињених нација у БиХ (УНДП БиХ).

Стратегија развоја општине Нови Град усвојена је на 6. редовној сједници Скупштине општине, одржаној дана 28.03.2017. године (Службени Гласник Општине Нови Град број 4/17). Као оперативни инструмент за реализацију стратегије, општина припрема трогодишњи план имплементације (1+2) сваке године од усвајања стратегије, те је тако припремљен и детаљни план имплементације за 2017-2019. годину, на основу којег је израђен Извјештај о остварењу годишњег плана имплементације стратегије интегрисаног развоја општине Нови Град за 2017.годину.

Овај извјештај односи се на имплементацију стратешких, односно секторских, приоритетних пројеката у 2017. години, који се, по МиПРО методологији, планирају уз консултације са свим битним актерима у заједници у свим фазама имплементације стратегије.

Носилац израде трогодишњег Плана имплементације (1+2), као и извјештаја, је Одсјек за локални економски развој, који у општини Нови Град обавља функцију јединице за управљање развојем. Извјештај је припремљен у сарадњи са свим унутрашњим организационим јединицама општинске управе.

Подаци о имплементацији се континуирано прикупљају током цјелокупног периода који покрива овај извјештај и то кориштењем алата за праћење имплементације Стратегије и на основу дефинисаних секторских и макроекономских индикатора. Подаци се тимски анализирају, на основу чега се припрема квалитативни осврт на посматрани период имплементације, као и поуке и препоруке за наредни период.

2. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТИ

2.1. Визија

Визија развоја Новог Града, настала након креативне радионице са Општинским развојним тимом, формулисана је кратко и маркетиншки ефектно, у виду позива потенцијалним инвеститорима, понуде посјетиоцима и туристима (засноване на љетњим доживљајима и јединственом амбијенту) императива да се, по сваку цијену и успркос великим опасностима, очува здрава средина, каква и треба да буде тамо гдје се спајају најљепше ријеке у региону. Стратегијом развоја општине Нови Град за период 2017-2026. године дефинисана је сљедећа визија: „Нови Град до 2026. године: Нова улагања, јединствени доживљаји и здрава средина!“

2.2. Стратешки циљеви

Стратегијом развоја општине Нови Град за период 2017-2026. године, дефинисана су 3 стратешка циља:

- **Стратешки циљ 1:** Повећана запосленост у привреди и пољопривреди, уз истовремено повећање општинских прихода.
- **Стратешки циљ 2:** Побољшан квалитет живота, посебно за младе и старије становништво.
- **Стратешки циљ 3:** Очувана животна средина.

2.3. Секторски циљеви

Стратешки приоритети за развој општине су: економски развој, друштвени развој и заштита животне средине. У оквиру ових сектора, дефинисани су сљедећи циљеви:

Економски развој:

- **Секторски циљ 1.1.:** Побољшати конкурентност малих и средњих предузећа, првенствено индустријских и извозно оријентисаних до 2021. Године.
- **Секторски циљ 1.2.:** Постати препознатљиво туристичко одредиште, првенствено за ријечни и спортско-рекреативни туризам, до 2021. године.
- **Секторски циљ 1.3.:** Унаприједити комерцијалну производњу и стимулисати предузетништво у пољопривреди до 2021. године.

Друштвени развој:

- **Секторски циљ 2.1.:** Унапређена инфраструктура за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине до краја 2021. године.
- **Секторски циљ 2.2.:** Смањена незапосленост младих кроз повећање запошљивости и унапређење образовних капацитета и обогаћени садржаји за младе до 2021. године.
- **Секторски циљ 2.3.:** Унапређени капацитети за подршку старијем становништву и осјетљивим групама становништва до 2021. године.

Сектор заштите и унапређења заштите животне средине:

- **Секторски циљ 3.1.:** Унапређен систем заштите и спасавања од природних катастрофа и других несрећа до краја 2021. године.
- **Секторски циљ 3.2.:** Побољшано управљање отпадом до краја 2021. године.
- **Секторски циљ 3.3.:** Уведен системски приступ за унапређење енергетске ефикасности у општини до краја 2019. године.
- **Секторски циљ 3.4.:** Заштита водотокова од загађења испустима комуналних отпадних вода до краја 2021. године.
- **Секторски циљ 3.5.:** Заштита земљишта од загађења и нелегалне градње до краја 2021. године.

2. 4. Кључни планирани приоритети и фокуси за посматрани годишњи период (2017.година)

Кључни приоритети економског сектора

У складу са дефинисаним секторским циљевима, кључни приоритети економског сектора за 2017. годину били су **привлачење инвеститора и нова запошљавања**, те програми подршке **развоју туризма и пољопривреде**. С тим у вези, фокусирање на пројекат „Припрема и стицање ВFC сертификата за општину са повољним пословним окружењем“, ће у наредном периоду значајно утицати на унапријеђење конкурентности општине Нови Град као инвестиционе дестинације, те доприноси реализацији секторског циља циља 1.1. „Побољшати конкурентност малих и средњих предузећа, првенствено индустријских и извозно оријентисаних до 2021. године“.

Фокусирањем на програм подршке пољопривредној производњи, првенствено кроз програме подршке биљној и сточарској производњи, те кроз разне видове едукације и промоције пољопривредних произвођача, општина Нови Град активно утиче на унапређење пољопривредне производње што доприноси реализацији секторског циља 1.3. „Унаприједити комерцијалну производњу и стимулисати предузетништво у пољопривреди до 2021. године“.

Развој туризма је такође приоритет развоја општине Нови Град, те се фокусом на промоцију туристичких потенцијала општине у 2017. године, директно утиче на остварење секторског циља 1.2. „Постати препознатљиво туристичко одредиште, првенствено за ријечни и спортско-рекреативни туризам, до 2021. године“.

Кључни приоритети друштвеног сектора

У друштвеном сектору кључни приоритети у 2017. години били су пројекти који су се односили на **изградњу путне и комуналне инфраструктуре**, и то приоритетне путне мреже и саобраћајне инфраструктуре, изградњу приоритетне водоводне мреже, те **модернизацију рада локалне управе**.

Активности на изградњи путне и комуналне инфраструктуре и модернизацији локалне управе директно утичу на остварење секторског циља 2.1. „Унапређена инфраструктура за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине до краја 2021. године“. Поред тога, фокус друштвеног развоја у 2017. године, је био и на **подршци омладини, дјеци и социјално угроженим категоријама становништва**, што је утицало на остварење секторских циљева 2.2. „Смањена незапосленост младих кроз повећање запошљивости и унапређење образовних

капацитета и обogaћени садржаји за младе до 2021. године.“ и 2.3. „Унапређени капацитети за подршку старијем становништву и осјетљивим групама становништва до 2021. године“

Кључни приоритети сектора заштите животне средине

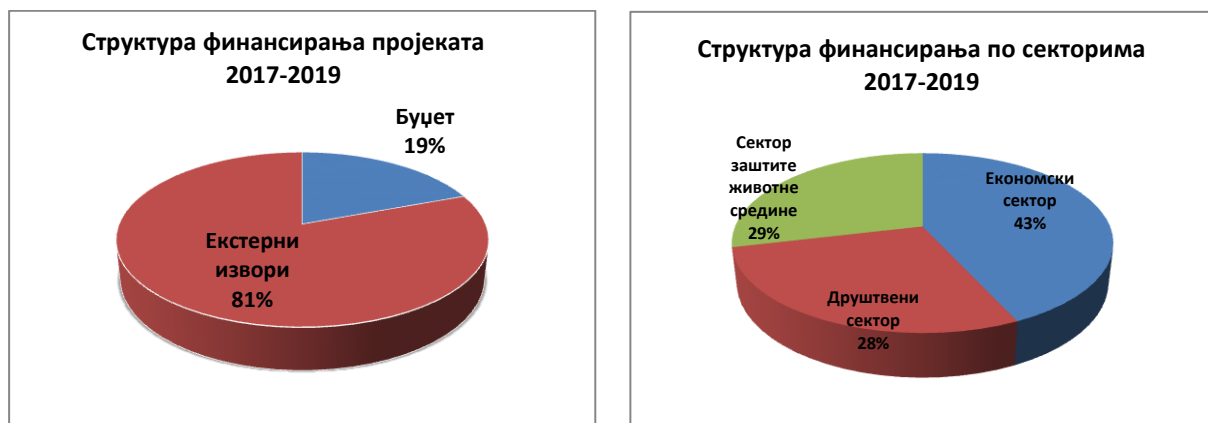
На пољу заштите животне средине, у 2017. године, приоритет је био усмјерен првенствено на пројекат „**Кампања за подизање свијести и комуникацијске активности о опасности одлагања нуклеарног отпада**“, што директно доприноси остварењу секторског циља 3.2. „Побољшано управљање отпадом до краја 2021. године“

Такође, фокус у 2017. године, је био и на унапријеђењу **енергетске ефикасности** у образовним институцијама, приликом чега је извршена реконструкција Дјечијег вртића „Пчелица Маја“, школа у Великој Рујишкој, Блатни и Радомировцу, те СШ „Ђуро Радмановић“, у складу са стандардима енергетске ефикасности, што је директно утицало на остварење секторског циља 3.3. „Уведен системски приступ за унапређење енергетске ефикасности у општини до краја 2019. године“.

2.5. Збирни преглед приоритетних пројеката и оквира за њихово финансирање обухваћених Планом имплементације 2017-2019. годину

За плански период 2017-2019. године, укупно је планирано 80 пројеката. Посматрајући по развојним секторима за период 2017-2019. године, у склопу економског сектора је укупно планирано 32 пројекта, у друштвеном сектору 32 пројекта, те у сектору заштите животне средине 16 пројеката. За реализацију ових пројеката планирано је укупно 16.774.112,00 КМ, од тога из властитих извора 3.246.281,00 КМ, а из екстерних 13.527.831,00 КМ.

Графикон 1. Структура планираних пројеката у односу на изворе финансирања и финансијске параметре по секторима

Што се тиче извора екстерног финансирања, најзначајнији предвиђени извори за период од 2017-2019. године, су средства међународних донатора (USAID, UNDP, IFAD, CRS, Мозаик фондација, EU- FEMRED пројекат), виших нивоа власти и кредитна средства. Како би искористила прилике за привлачење средстава из екстерних извора, Општина Нови Град аплицира за финансирање пројеката како код домаћих, тако и иностраних донатора. Неки од пројеката су реализовани или је започета реализација у току претходне године, а за остале се очекује реализација у току наредног трогодишњег планског периода.

У периоду од 2017-2019. године, планирано је да се највећи дио средстава утроши у оквиру економског сектора (43%), гдје су садржани и највећи комплексни пројекти (нпр. Уређење и развој индустријске зоне „Пољавнице“, Ревитализација текстилне индустрије, Подршка запошљавању и развоју локалних МСП и др.) у укупном износу од 7.231.732,00КМ, од чега из буџета 1.612.441,00 КМ (23%), а из екстерних извора 5.619.291,00 КМ (77%).

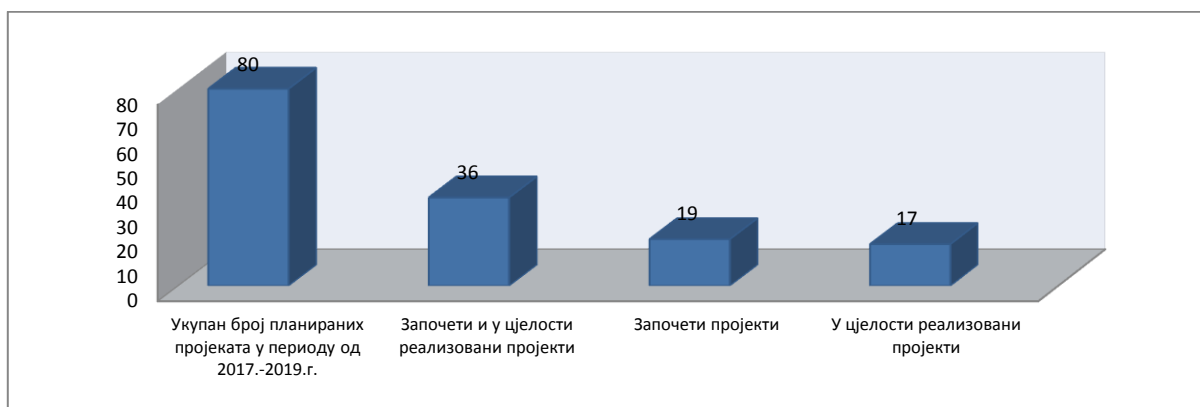
3. ПРЕГЛЕД ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ СТРАТЕГИЈЕ ИНТЕГРИСАНОГ РАЗВОЈА

3.1. Сажет осврт на претходни период имплементације

Од почетка реализације развојне Стратегије у потпуности је завршено 17 пројеката, што је 21% од укупно планираних 80 пројеката у периоду имплементације од 2017-2019. године. Такође је започето 19 вишегодишњих пројеката који су још увијек у процесу реализације (24% у односу на План имплементације 2017-2019. године). При томе, важно је напоменути да је због недостатка финансијских средстава, пролонгиран 1 пројекат („Реконструкција и проширење градске водоводне и канализационе мреже на подручју општине Нови Град“), а да је код 21 пројекта извршена измјена/прилагођавање буџетског оквира у односу на расположива финансијска средства.

За реализацију два пројекта („Е-општина“ и „Одрживост бошњачке културе на подручју општине Нови Град“) су обезбијеђена средства у 2017. години, умјесто у планираној 2018. години, те је и њихова имплементација започела раније него је то планирано Планом имплементације стратегије 2017-2019. године. Уједно, у процес имплементације за период од 2017-2019. године су укључена 2 нова пројекта („Водовод Шклобучари“ и „Унапређење путне инфраструктуре на подручју МЗ Рудице“), чије укључење доприноси реализацији зацртаних стратешких/секторских циљева.

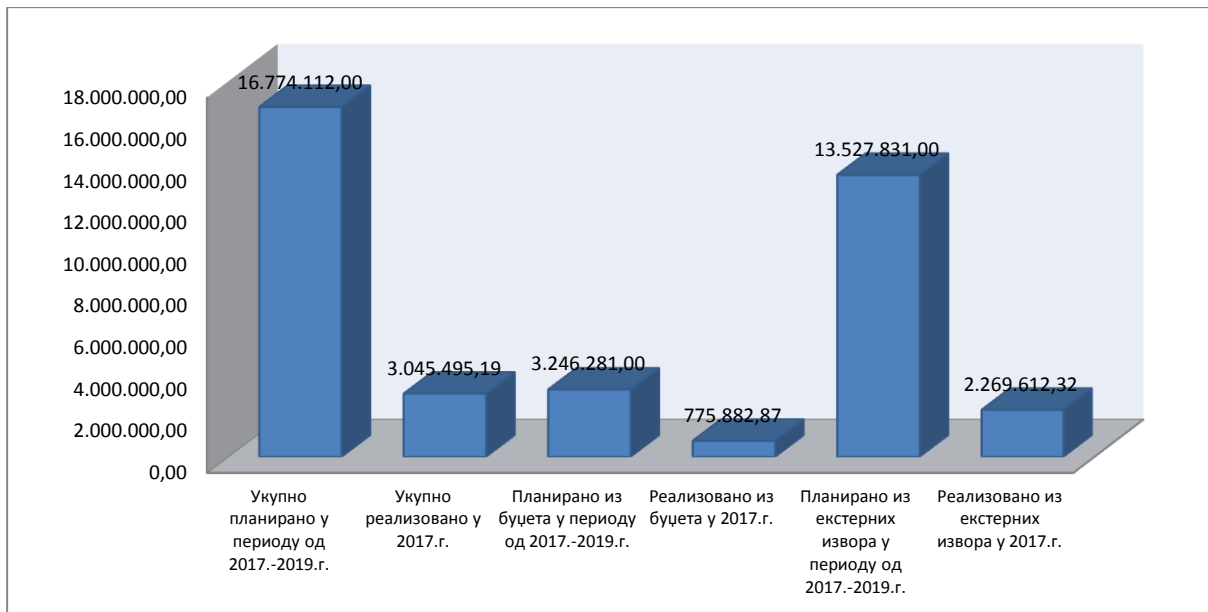
Графикон 2. Преглед броја планираних и реализованих пројеката од почетка реализације стратегије, у односу на План имплементације 2017-2019. године

За плански период 2017-2019. година, укупно је планирано 80 пројекта у вриједности од 16.774.112,00 КМ. Укупна вриједност планираних пројеката у првој години имплементације, 2017. години, је 5.630.798,42 КМ, док је вриједност реализованих средстава 3.045.495,19 КМ, што је 54% у односу на План. Од тога, вриједност у потпуности завршених пројеката је 1.704.295,06 КМ, што је 30% у односу на укупан број планираних пројеката у 2017. години.

У структури вриједности укупног броја планираних пројеката за 2017. годину, 1.031.611,42 КМ (18%) је предвиђено из општинског буџета, док је 4.599.187,00 КМ (82%) предвиђено из екстерних извора. Када је ријеч о структури реализованих средстава, вриједност од 775.882,87 КМ је реализована из општинског буџета (75% планираних средстава за 2017. годину), док је 2.269.612,32 КМ реализовано из екстерних извора (49% планираних средстава у 2017. години). При томе, у структури вриједности у потпуности реализованих пројеката, из општинског буџета је реализовано 249.599,01 КМ (15 %) а 1.454.695,27КМ (85 %) из екстерних извора.

Графикон 3. Планиране и реализоване финансијске вриједности пројеката од почетка реализације стратегије (КМ)

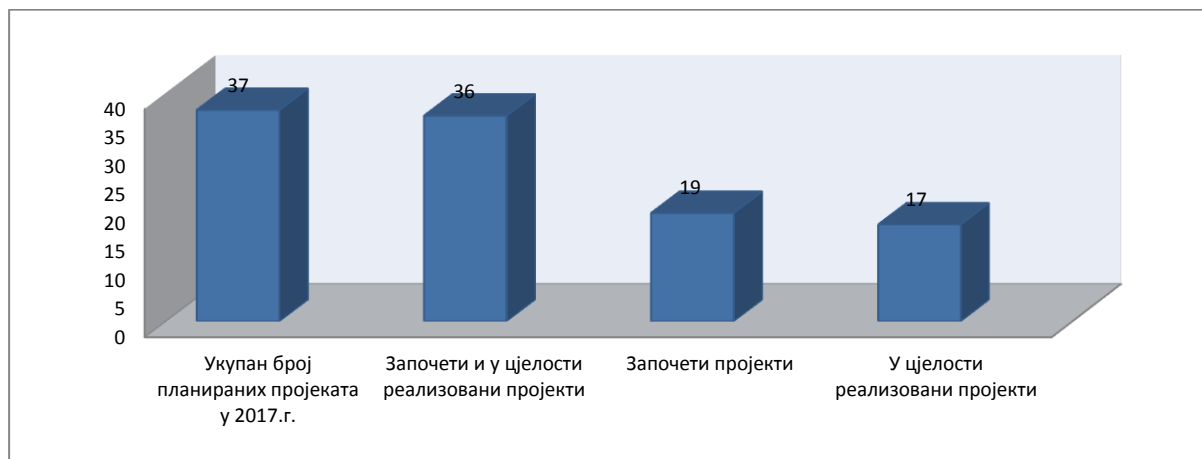
Посматрајући реализацију укупног броја започетих и у потпуности завршених пројеката у односу на План имплементације 2017-2019. годину, може се закључити да је степен реализације низак. Разлог ниског степена реализације стратегије лежи, прије свга, у чињеници да је стратегија још увијек у почетној фази реализације и да је 2017.година била прва година реализације, те се већи степен реализације и значајнији резултати нису могли ни очекивати.

Када је ријеч о финансијској реализацији, проценат реализације у односу на укупно планирана средства за пројекте у 2017. години је 54%. Процент реализованих буџетских средстава у пменутој години (75% у односу на план) и средстава обезбијеђених из екстерних извора (49% у односу на план) је нижи од планираног из сљедећих разлога: знатно мањи проценат кориштења екстерних фондова, мањи проценат кориштења буџетских средстава за реализацију пројеката из стратегије, те мањи степен реализације вишегодишњих пројеката у 2017. години у односу на план.

3.2. Преглед имплементације Стратегије у извјештајној 2017. години

Планом имплементације за 2017. годину је планирано 37 пројеката, а у потпуности је реализовано 17 пројеката, док је 19 пројеката још увијек у фази реализације.

Графикон 4. Приказ реализације пројеката у односу на План за 2017. године

Током претходне године, пролонгиран је један пројекат, и то: „Реконструкција и проширење градске водоводне и канализационе мреже на подручју општине Нови Град“, због недостатка финансијских средстава из екстерних извора.

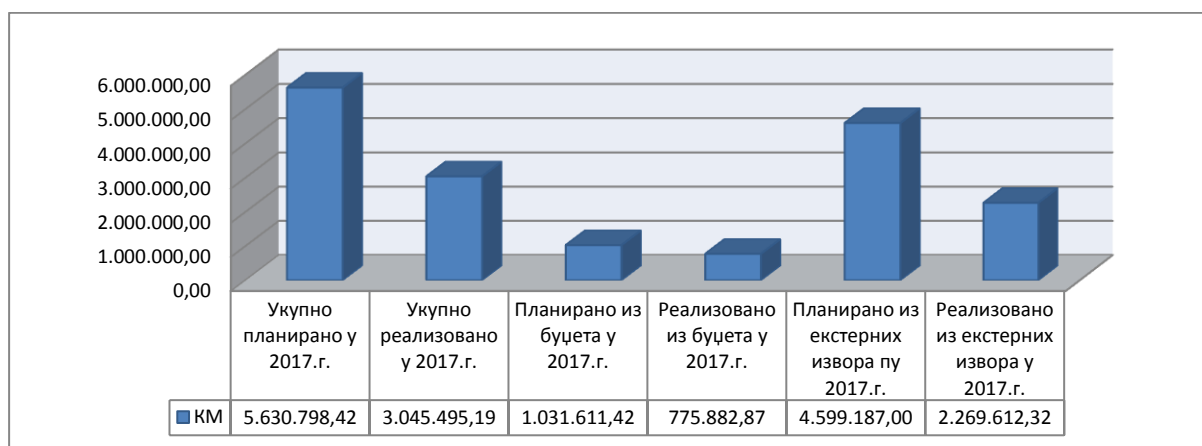
У погледу финансијске конструкције дошло је до мањих измјена код 21 пројекта. Главни разлози за измјене односили су се на усклађивање са расположивим буџетским и екстерним изворима финансирања, те кориговање финансијске конструкције.

За реализацију два пројекта („Е-општина“ и „Одрживост бошњачке културе на подручју општине Нови Град“) су обезбијеђена средства у 2017. години, умјесто у планираној 2018. години, те је и њихова имплементација започела раније него је то планирано Планом имплементације стратегије 2017-2019. године. Уједно, у процес имплементације за 2017. годину је укључен 1 нови пројекат („Водовод Шклобучари“).

Када је ријеч о финансијској реализацији, укупна реализација пројеката је 54% у односу на План. При томе, у укупном броју реализованих пројеката, 25% се односи на финансирање из општинског буџета док је 75% из екстерних извора финансирања. Упоредивши планирану структуру по изворима финансирања, гдје је у Плану имплементације за 2017. годину, било предвиђено финансирање пројеката са 18% из општинског буџета, а 82% из екстерних извора финансирања, може се закључити да је остварено 75% планираних буџетских средстава, а само 49% средстава из екстерних извора финансирања. У протеклој години је реализовано укупно 3.045.495,19 КМ од планираних 5.630.798,42 КМ, од чега је из екстерних извора финансирања остварено 2.269.612,32 КМ од планираних 4.599.187,00 КМ, а из буџета општине 775.882,87 КМ од планираних 1.031.611,42 КМ.

У циљу већег степена кориштења екстерних извора (прије свега донаторских средстава како од стране домаћих тако и иностраних институција), Општина мора уложити напоре ка јачању апсорпционих капацитета (припрема студија, техничке документације и елабората који представљају основу за финансирање пројеката), те у процесу ревизије Стратегије за наредни период реалније планира финансијска средства.

Графикон 5. Приказ финансијске реализације пројеката у односу на План за 2017. године

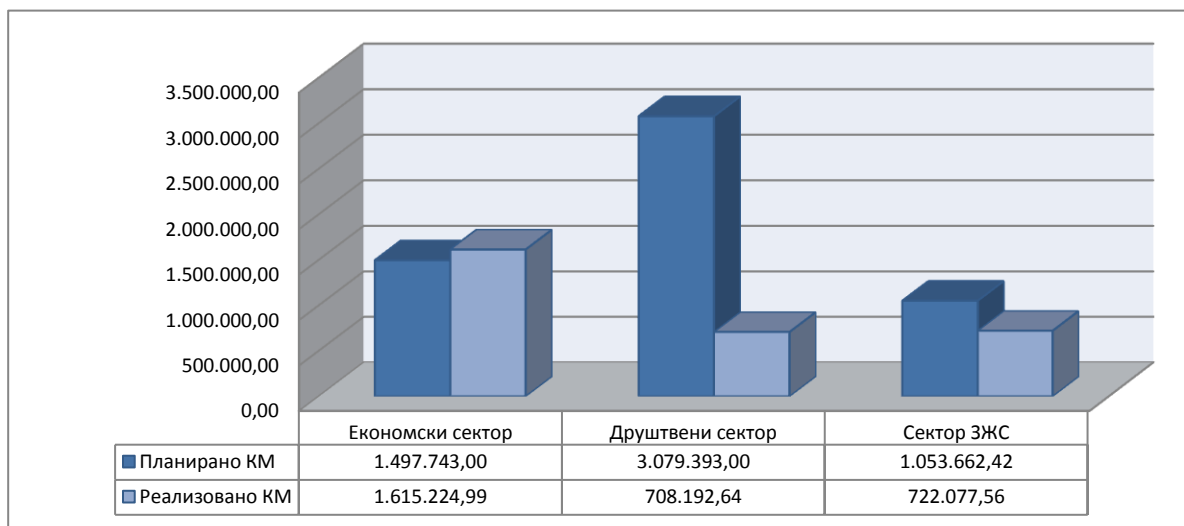

Када је ријеч о реализацији стартегије по секторима, највећи резултати су постигнути у оквиру економског сектора, гдје су исходи у 2017. години значајно премашили план (остварено 8% средстава више у односу на План, раст извоза од 35% у односу на 2016. годину, 3 инвеститора реализовали инвестиције у вриједности од око 2.000.000, 00 KM, запослено нових 50 радника, раст броја пољопривредних газдинстава за 9,8% у односу на 2016. годину).

Резултати у друштвеном сектору су знатно нижи од очекиваних, те реализација плана у друштвеном сектору износи само 23%.

У сектору заштите животне средине, постигнути резултати су у оквиру очекиваних.

Графикон 6. Приказ финансијске реализације по секторима

У табелама у наставку је дат детаљан приказ укупно реализованих пројеката у односу на планирано, укупно и по секторима:

Табела 1. Преглед планираних наспрам остварених пројеката у 2017. години (сви сектори)

ПРЕГЛЕД (потпуно или дјелимично реализовани пројекти)	Број пројеката	Укупно	Из буџета	Из екстерних извора
А. Укупан број планираних пројеката	37	5.630.798,42 КМ	1.031.611,42 КМ	4.599.187,00 КМ
% структура финансирања од А		100%	18%	82%
У РЕАЛИЗАЦИЈИ				
Б. Укупан број у цијелости или дјелимично реализованих прој.	36	3.045.495,19 КМ	775.882,87 КМ	2.269.612,32 КМ
% у потпуности или дјелимично реализованих пројеката (од А)	97%	54%	75%	49%
% структура (од Б)			25%	75%
Ц. Укупан број дјелимично реализованих пројеката	19	1.341.200,13 КМ	526.283,08 КМ	814.917,05 КМ
% дјелимично реализованих пројеката (од А)	51%	24%	51%	18%
% структура (од Ц)			39%	61%
Д. Укупан број у цијелости завршених пројеката	17	1.704.295,06 КМ	249.599,79 КМ	1.454.695,27 КМ
% у цијелости завршених пројеката (од А)	46%	30%	24%	32%

Табела 2. Финансијска пројекција планираних и остварених пројеката распоређених по секторима на основу Плана имплементације за 2017. године

Област	Збир финансијских вредности пројеката		Структура финансирања реализованих пројеката		
	Планирано	Реализовано	Буџет (%)	Остало (%)	
2017	Друштвени развој	3.079.393,00 КМ	708.192,64 КМ	62%	38%
	Економски развој	1.497.743,00 КМ	1.615.574,99 КМ	15%	85%
	Еколошки развој	1.053.662,42 КМ	722.077,56 КМ	14%	86%
	Укупно	5.630.798,42 КМ	3.045.495,19 КМ	25%	75%
	% по плану имплементације	100%	54%	75%	49%

Сектор економског развоја

У сектору економског развоја за 2017. годину планирано је 13 пројеката. Од тога је током претходне године у потпуности реализовано 9 пројеката, док се 4 пројекта још увијек имплементирају. За реализацију пројеката у сектору економског развоја за 2017.г. је

планирано 1.497.743,00 KM, а реализовано је 1.615.574,99 KM, што је за 8% више од планираног, тако да је степен реализације стратегије у овом сектору врло висок. У овом сектору средства која су намјењена за реализацију пројеката су била реализована углавном из екстерних извора финансирања и то 85 %.

Најзначајнији пројекти у 2017. годину у области економског сектора су:

- 1. „Припрема и стицање БФЦ сертификата за општину са повољним пословним окружењем“**, у оквиру којег је 19.05.2017. године потписан Уговор о спровођењу процеса сертификације општина са повољним пословним окружењем у Југоисточној Европи /BFCSEE/ између Привредне Коморе РС и Општине Нови Град. Подршку сертификовању Општине Нови Град према БФЦ стандарду подржала је и међународна организација Catholic Relief Services (CRS) у оквиру РАСТ (RAST) пројекта, која суфинансира 50% пројекта. Реализација укупно планираних средстава у износу од 13.000,00 KM ће бити завршена у 2018. години.
- 2. „Подршка биљној производњи путем директног плаћања“**, укупно планирана средства за реализацију овог пројекта износе 75.000,00 KM (из Буџета 70.000,00 KM из екстерних извора 5.000,00 KM). Укупно реализована средства за овај пројекат су скоро 4 пута већа од планираних. Значајно повећање, у односу на план, је код екстерних извора финансирања, која су реализована у износу 35 пута већем од планираног. Од планираних 5.000,00 KM, из екстерних извора је реализовано 176.063,45 KM, а ова средства се односе на подстицаје од Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС. Резултат пројекта је да се у 2017. године биљном производњом бави 159 произвођача који остварују подстицаје. У циљу развоја пољопривреде на подручју општине Нови Град остварена је и сарадња са бројним институцијама и предузећима, од којих су најзначајнији предузеће „Carl Kuehne“ д.о.о. и „Приједорчанка“ а.д. из Приједора. Резултат ове сарадње је производња 290 тона краставца са вриједношћу производње од 270.000,00 KM и успостављање ланца вриједности за 6 произвођача јагоде са подручја општине Нови Град.
- 3. „Подршка сточарској производњи“**, укупно планирана средства за реализацију овог пројекта износе 1.270.000,00 KM (из Буџета 70.000,00 KM, из екстерних извора 1.200.000,00 KM), а односе се на подстицаје у пољопривреди. Укупно реализована средства за овај пројекат износе 1.273.559,00 KM, што је за 3.559,00 KM више. Резултат пројекта је да се у 2017. години сточарском производњом бави 118 произвођача који остварују подстицаје.
- 4. „Развијање капацитета за производњу традиционалног сира на подручју општине Нови Град“**, који доприноси повећању степена обраде млијечних производа, као и повећању укупног обима привредних активности у руралним подручјима општине Нови Град покретањем рада 3 мини сиране, од чега директну корист има око 45 чланова у 9 домаћинстава са подручја наше општине. Овај пројекат заједнички финансирају УНДП (75%) I Vlada Republike Srpske и Општина Нови Град (25%). Средства у износу од 12.823,14 KM су реализована у 2017.г., што чини 15% укупно планираних средстава за реализацију пројекта. Остатак средстава ће бити реализован до краја априла 2018.г., када је предвиђен и завршетак пројекта.
- 5. „Интегрални план промоције туристичке понуде и инвестиција у туризам општине Нови Град“**, који се односи на интегралан приступ у брендирању и маркетингу понуде и производа, као и могућих инвестиција у туризам са јасно дефинисаним циљним тржиштима и каналима тржишне комуникације. Пројектом је предвиђено низ континуираних активности, од којих је у 2017. године. фокус био на изради промотивног материјала и промоцији општине као туристичке дестинације путем манифестација и сајмова. Том приликом су одржане све манифестације из Календара манифестација општине Нови Град,

од којих је најзначајнија била „Интернационална Уна регата-лађом низ Уну“, која је 2017. године окупила рекордан број учесника, (55 рафтинг чамаца и 20 лађа, са преко 400 учесника). Поред тога, у сарадњи са Туристичком организацијом општине Нови Град, је израђен промотивни материјал - туристички водич, промотивни филм, леци и брошуре, те је организовано учешће наше општине на 2 значајна међународна сајма туризма: у Београду и Љубљани. Планирана средства за реализацију овог пројекта у 2017. године су износила 63.555,00 КМ, док је реализовано 6.095,00 КМ више од планираног, и то: 67.500,00 КМ из буџета општине, а 2.150,00 КМ из наплата боравишне таксе. У наредном планском периоду предвиђено је постављање туристичке сигнализације, брендирање, те усмјеравање промотивних активности према туристичким агенцијама и организаторима путовања.

Табела 3. Преглед планираних и остварених пројеката у економском сектору у 2017. години

ПРЕГЛЕД (цијели и дјелимично реализирани пројекти)	Број пројеката	Укупно	Из буџета	Из екстерних извора
ПЛАНИРАНО				
А. Укупан број планираних пројеката	13	1.497.743,00 КМ	223.527,00 КМ	1.274.216,00КМ
% структура финансирања планираних пројеката			15 %	85 %
У РЕАЛИЗАЦИЈИ				
Б. Укупан број у цијелости или дјелимично реализованих пројеката	13	1.615.224,99 КМ	236.774,54 КМ	1.378.450,45 КМ
% у потпуности или дјелимично реализованих пројеката, у односу на План	100 %	У износу већем за 8 % од планираног	У износу већем за 6 % од планираног	У износу већем за 8 % од планираног
Ц. Укупан број дјелимично реализованих пројеката	4	14.668,53 КМ	14.668,53 КМ	00,00 КМ
% дјелимично реализованих пројеката, у односу на План	31 %	0,9 %	6,5 %	0 %
Д. Укупан број у цијелости завршених пројеката	9	1.600.556,46 КМ	222.106,01 КМ	1.378.450,45 КМ
% у цијелости завршених пројеката, у односу на План	69 %	У износу већем за 7 % од планираног	99,3%	У износу већем за 8 % од планираног

Друштвени сектор

У друштвеном сектору за 2017. годину планирано је 18 пројекта. Од тога је током претходне године у потпуности реализовано 4 пројеката. За реализацију пројеката у друштвеном сектору је планирано 3.092.032,00 КМ, а реализовано је 708.192,64 КМ што је 23% од планираног, тако да је реализација стратегије у овом сектору врло ниска. У овом сектору средства која су намењена за реализацију пројеката су била реализована углавном из општинског буџета – 62%.

Табела 4. Преглед планираних и остварених пројеката у друштвеном сектору 2017. години

ПРЕГЛЕД (цијели и дјелимично реализирани пројекти)	Број пројеката	Укупно	Из буџета	Из екстерних извора
ПЛАНИРАНО				
А. Укупан број планираних пројеката	18	3.079.393,00 КМ	683.550,00 КМ	2.395.843,00 КМ
% структура финансирања од А			22 %	78 %
У РЕАЛИЗАЦИЈИ				
Б. Укупан број у цијелости или дјелимично реализираних прој.	17	708.192,64 КМ	437.979,04 КМ	270.213,60 КМ
% у потпуности или дјелимично реализираних пројеката (од А)	94 %	23 %	64 %	11 %
% структура (од Б)			62%	38 %
Ц. Укупан број дјелимично реализираних пројеката	13	637.454,04 КМ	420.454,04 КМ	217.000,00 КМ
% дјелимично реализираних пројеката (од А)	72 %	21 %	61 %	9 %
% структура (од Ц)			66 %	34 %
Д. Укупан број у цијелости завршених пројеката	4	70.738,60	17.525,00 КМ	53.213,60 КМ
% у цијелости завршених пројеката (од А)	22 %	2 %	%	2%
% структура (од Д)			25 %	75 %

Најзначајнији пројекти у 2017. годину у области друштвеног сектора су:

1. **„Асфалтирање локалних путева“**, у оквиру којег је асфалтирано и реконструисано 26 локалних путних праваца (реконструкција правца Л-39 Рудице - Чађавица 2 - Велика Рујишка, Л-29 Кршље - Агићи, Рудице – Чађавица - В.Рујишка, Л-20 Равнице - Церовица, Л-22 Радомировац, Гојићи - Партизанско гробље, асфалтирање пута у Горњим Агићима, Хозићима, Сухачи, Масловарама, Благај Јапри, Благај Ријечи, Прекосању, Видорији, на Уријама, и др.), израђена пројектна документација за 6 путних праваца (Мала Крупска Рујишка - Крушке – Вејновићи, реконструкцију пута Л-39 Велика Рујишка - Чађавица 2, Л-09, дионица Рашће – Бушевић, Јабланица – Пошта – Вјешала - Новска планина, правца Јајчани - Чиче - Сенићи у насељу Велика Рујишка, пута у насељу Масловаре - пут према Мезарју). Укупно планирана средства за овај пројекат у 2017. години износе 610.308,00 КМ, док је реализовано 489.652,84 КМ (80%), при чему су реализована средства из буџета општине 2,5 пута већа од планираних, док су реализована средства из екстерних фондова скоро 3 пута мања од планираних.
2. **„Изградња водоводног система у насељу Мала Новска Рујишка, фаза 2 и 3“**, у оквиру којег је у 2017. године завршена фаза 2, што је предуслов за реализацију фазе 3, која планирана у наредном периоду имплементације. Укупно планирана средства у 2017. години за овај пројекат износе 203.000,00 КМ, док је реализовано 63.801,20 КМ (31%), при чему је реализовано 18% планираних средстава из буџета, а 39% планираних средстава из екстерних извора финансирања. Остатак средстава ће се реализовати у наредном периоду имплементације.
3. **„Е-општина“**, чија је имплементација започела годину дана раније у односу на План. Овај пројекат доприноси повећању нивоа доступности услуга Општинске управе Нови Град грађанима, транспарентности рада локалне самоуправе, као и њеном ефикаснијем и

јефтинијем раду, и то путем софтвера ДМС Е-управа. Планирана укупна вриједност пројекта је 40.000,00 КМ, од чега 32.000,00 КМ суфинансира УНДП, а 8.000,00 КМ Општина Нови Град. Укупно реализована средства у 2017. години износе 8.000,00 КМ (20%), која се односе на средства из буџета. Преостала средства ће се реализовати у 2018. години.

4. **"Омладинска банка"**, који се континуирано спроводи на подручју наше општине од 2010. године. У 2017. години је реализовано 14 пројеката неформалних група младих, чија је укупна вриједност износила 46.528,00 КМ, што чини 98% планираних средстава. Овај пројекат је у 2017. години суфинансирао Мозаик фондација у износу од 29.528,00 КМ (63%), а Општина Нови Град 17.000,00 КМ (37%).
5. **ПРО- будућност**, је пројекат којег имплементира Chatolic relief service у партнерству са Фондацијом Мозаик, Каритасом Бискупске конференције Босне и Херцеговине, Форумом грађана Тузла и Хелсиншким парламентом грађана из Бања Луке. То је вишегодишњи пројекат с циљем изградње помирења и повјерења међу грађанима свих етничких група у Босни и Херцеговини, а на подручју наше општине се имплементира од 2013. године. У 2017. године укупно је имплементирано 10 пројеката неформалних и формалних група младих и грађана, у вриједност од 20.710,60 КМ, што чини 83% планираних средстава.

Сектор заштите животне средине

У сектору заштите животне средине за 2017. годину планирано је 6 пројеката. Од тога је током претходне године у потпуности реализовано 4 пројеката. За реализацију пројеката у сектору заштите животне средине је планирано 1.053.662,42 КМ, а реализовано је 722.077,56 КМ, што је 69% у односу на план. У овом сектору средства која су намијењена за реализацију пројеката су била реализована углавном из екстерних извора - 86%.

Табела 5. Преглед планираних и остварених пројеката у сектору заштите животне средине у 2017. години

ПРЕГЛЕД (цијели и дјелимично реализирани пројекти)	Број пројеката	Укупно	Из буџета	Из екстерних извора
ПЛАНИРАНО				
А. Укупан број планираних пројеката	6	1.053.662,42 КМ	124.534,42 КМ	929.128,00 КМ
% структура финансирања од А			12 %	88 %
У РЕАЛИЗАЦИЈИ				
Б. Укупан број у цијелости или дјелимично реализираних прој.	6	722.077,56 КМ	101.129,29 КМ	620.948,27 КМ
% у потпуности или дјелимично реализираних пројеката (од А)	100 %	69 %	81 %	67 %
% структура (од Б)			14 %	86 %
Ц. Укупан број дјелимично реализираних пројеката	2	689.077,56 КМ	91.160,51 КМ	597.917,05 КМ
% дјелимично реализираних пројеката (од А)	33 %	65 %	73 %	64 %
% структура (од Ц)			13 %	87 %
Д. Укупан број у цијелости завршених пројеката	4	33.000,00 КМ	9.968,78 КМ	23.031,22 КМ
% у цијелости завршених пројеката (од А)	67 %	3 %	8 %	2 %

% структура (од Д)			30	70
--------------------	--	--	----	----

Најзначајнији пројекти у 2017. годину у области заштите животне средине је:

1. **„Кампања за подизање свијести и комуникацијске активности о опасности одлагања нуклеарног отпада“**, која је била је усмјерена првенствено на заустављање изградње одлагалишта радиоактивног отпада на Трговској гори у Републици Хрватској. Заједно са сусједним општинама у сливу ријеке Уне, ресорним министарством у Влади РС, Предсједником Владе Републике Српске, а касније и Државном агенцијом за радијацију и нуклеарну безбједност у БиХ, активно се радило на алармирању свих релевантних институција у БиХ, од којих је тражено да се предузму активности у циљу спречавања изградње одлагалишта радиоактивног отпада на поменутој локацији, која је смјештена на 2 км од центра Новог Града. Највећу подршку пружило је Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, које је покренуло поступак проглашења претходне заштите подручја ријеке Уне, узимајући у обзир чињенице да постоји опасност да ће напред наведено подручје бити озбиљно угрожено планираном изградњом одлагалишта радиоактивног и истрошеног нуклеарног горива на локацији Трговинска гора у Хрватској. Влада Републике Српске донијела је Рјешење о проглашењу претходне заштите Парка природе „Уна“ дана 29.03.2018. године. (Сл. гласник РС број 32/18).
2. **„Енергетска ефикасност у образовним институцијама“**, у оквиру којег је извршена санација Дјечијег вртића „Пчелица Маја“, школа у Блатни, Радомировцу, Великој Рујишкој и СШ "Ђуро Радмановић". Укупно реализована средства у 2017. години су износила 687.826,56 КМ, од чега је УНДП суфинансирао 117.788,00 КМ, Предсједник РС 55.000,00 КМ, Влада Републике Србије 97.786,38 КМ, Влада Републике Српске 327.425,62 КМ, а Општина Нови Град 89.909,51 КМ. Износ планираних средстава у 2017. години за овај пројекат је 966.521,42 КМ, тако да укупна реализација пројекта износи 71 %.

3.3 Кључни резултати и остварени прогрес

На основу свих прикупљених и обрађених података о имплементацији пројеката у извјештајном периоду (2017. година) може се закључити да се годишњи резултати рада огледају првенствено у резултатима у економском сектору (остварено 8% средстава више у односу на План, раст извоза од 35 % у односу на 2016. годину, 3 инвеститора реализовали инвестиције у вриједности од око 2.000.000,00 КМ, запослено нових 50 радника, раст броја пољопривредних газдинстава за 9,8% у односу на 2016. годину), и изграђеној инфраструктури (водовод, путеви, мостови, и др.). У складу са тим, остварен је и одређени прогрес у односу на сет секторских циљева, превасходно оних економског и друштвеног сектора који се ослањају на развој инфраструктуре. Међутим, с обзиром да се ради о првој години имплементације и да је велики број пројеката тек започет у 2017. години (у цјелости су завршена само 17 од планираних 80 пројеката у периоду од 2017.-2019.г.), не може се говорити о значајном доприносу у остварењу постављених стратешких циљева. Планом имплементације предвиђен је велики број мјера, које ће се имплементирати и у наредним годинама, па у овом тренутку подаци о реализацији не могу јасно указати на остварени напредак, нити значајно остварење секторских циљева.

У наставку текста ће, на основу претходно дефинисаних индикатора на секторском нивоу, бити представљен остварени прогрес по секторима.

Економски развој:

Фокуси економског развоја општине Нови Град су сљедећи:

- Повећање инвестиција на бази природних потенцијала, првенствено рудних и туристичких,
- Јачање конкурентности извозних фирми, увођењем мјера подршке и изградње инфраструктуре,
- Уклапање пољопривредне производње у глобалне ланце вриједности, јачањем система савјетодавне и финансијске подршке и изградњом инфраструктуре.

У оквиру Секторског циља 1.1.: „Побољшати конкурентност малих и средњих предузећа, првенствено индустријских и извозно оријентисаних до 2021. године“, фокус у 2017. години је био првенствено на привлачењу инвестиција и новим запошљавањима, те је тако планирано запошљавање најмање 50 нових радника и најмање 1 инвестиција вриједности од 100.000,00 КМ. Резултати код привлачења нових инвестиција у 2017.г. значајно премашују план, те су у 2017. години остварене три инвестиције у укупној вриједности од око 2.000.000,00 КМ (текстилни погон "Вастил", трговачки центри „Астор“ и „Корт“). У току 2017. године је запослено нових 50 радника у маркету „Астор“, док је запошљавање још 200 радника у текстилном погону „Вастил“ и трговачком центру „Корт“ предвиђено у 2018. години.

Активности усмјерене на привредни развој и стварање повољне пословне климе су резултовале и растом извоза, који се, према расположивим подацима Одјељења за привреду и пољопривреду, у посматраној години повећао за 35% у односу на 2016. годину (укупан извоз у 2016. години износио је 17.345.427,00 КМ, док је у 2017. износио 23.390.269,00 КМ).

Због недостатка расположивог простора у индустријској зони „Пољавнице“, Општина Нови Град је предузела и низ активности које се односе на формирање нове индустријске зоне "Сана", површине 10 ha, која би у току 2018. године требало да се пуним капацитетом отвори за „greenfield“ инвестиције.

Према подацима Републичког завода за статистику РС, у Новом Граду је у 2017. години дошло до повећања броја запослених, и то за 1,4% у односу на 2016. годину. Такође, према евиденцији Завода за запошљавање РС, број незапослених се у 2017. години смањило за 13% у односу на 2016. годину.

На основу напријед наведених показатеља, предвиђени исходи за 2017. годину су потпуно остварени, међутим није дошло до потпуног остварења секторског циља, које се очекује до краја 2021. године.

У оквиру Секторског циља 1.2.: „Постати препознатљиво туристичко одређиште, првенствено за ријечни и спортско-рекреативни туризам, до 2021. године“ је предвиђено низ вишегодишњих пројеката и мјера до 2021. године, док је у првој години реализације (2017.) предвиђено започињање 1 пројекта: „Интегрални план промоције туристичке понуде и инвестиција у туризам општине Нови Град“. Кроз овај пројекат је планирана реализација најмање 3 нове инвестиције у туризам до 2021. године, те уврштавање туристичке понуде наше општине у понуду најмање 3 туроператора. Међутим, с обзиром да се ради о првој години имплементације и да је пројекат тек започет у 2017. години, не може се говорити о значајном доприносу у остварењу постављених циљева, али реализоване су бројне активности на промоцији туристичких производа наше општине.

Природни и антропогени туристички потенцијали се континуирано промовишу путем манифестација, док је за дефинисане туристичке производе (лађарење, рафтинг, риболов, сеоски туризам и дидактичке фарме) израђен промотивни материјал у виду брошура, летака и промотивних филмова, који су учешћем на међународним сајмовима туризма (Београд и Љубљана) дистрибуисани потенцијалним туристима.

Лимитирајући фактори код развоја туризма наше општине се огледају, прије свега, у неизграђеној туристичкој инфраструктури и супраструктури, а недостатак адекватних смјештајних капацитета поготово утичу на развој омладинског, екскурзионог туризма и спортско-рекреативног туризма. Неадекватна законска регулатива је утицала на то да тренутно на подручју наше општине нема регистрованих сеоских домаћинстава за пружање услуга у сеоском туризму, као ни регистрованих апартмана, соба и кућа за изнајмљивање. Ови проблеми могу директно угрозити остварење циља који се односи на повећање броја туриста до 2021. године (за најмање 10% у односу на 2016.).

Једини могући начин праћења броја туриста и посјетилаца на подручју наше општине тренутно је кроз наплату боравишне таксе, те је, према овим подацима, у 2017. години дошло до смањења броја туриста за 23% у односу на 2016¹.

С обзиром да је реализација стратегије још увијек у почетној фази, није дошло до остварења овог секторског циља, али су створени предуслови за његову реализацију у наредном периоду имплементације.

У оквиру Секторског циља 1.3.:*“Унаприједити комерцијалну производњу и стимулисати предузетништво у пољопривреди до 2021 године,”* планирано је повећање броја пољопривредних газдинстава за 1% у односу на 2017. Кроз низ мјера подршке биљној и сточарској производњи, те едукацијама и савјетодавним услугама за пољопривредне произвођаче, као и промоцију пољопривредних производа са подручја општине Нови Град, у 2017. години је дошло до повећања броја пољопривредних газдинстава за 9,8% у односу на 2016., што чини скоро 10 пута више од планираног (2016.године-618 пољопривредних газдинстава, 2017.године-679 пољопривредних газдинстава).

У циљу раста прихода пољопривредних домаћинстава, пројектом „Развијање капацитета за производњу традиционалног сира на подручју општине Нови Град“, у 2017. години потпуно су опремљене 2 мини сиране, док је опремање још једне мини сиране планирано у 2018. години. Од овог пројекта директну корист ће имати 9 домаћинстава, са укупно око 45 члнова. Капацитет ових сирана је прерада 100 литара млијека дневно (производња 10 кг сира дневно) по сирани, а предвиђено је да ове сиране почну са радом у 2018. години .

Овај секторски циљ је дјелимично остварен, у погледу повећања броја пољопривредних газдинстава, док су у 2017. години створени предуслови за пораст прихода пољопривредних домаћинстава, које се очекује у 2018. години.

¹Укупно наплаћена боравишна такса на подручју општине Нови Град у 2016.г. је износила 3.487.50 КМ, а у 2017.г. 2.687,50 КМ. Према Одлуци о висини боравишне таксе на подручју општине Нови Град (Сл.Гласник Општине Нови Град 4/16), боравишну таксу по сваком оствареном ноћењу у угоститељском објекту за смјештај плаћају домаћи и страни држављани у износу од 1,50 КМ.

Друштвени развој:

Фокуси друштвеног развоја општине Нови Град су сљедећи:

- Унапређење постојеће и изградња нове инфраструктуре за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима,
- Јачање запошљивости, предузетништва и друштвеног ангажовања младих, увођењем постицајних и стручних мјера и сервиса,
- Изградња инфраструктуре и побољшање јавних услуга за старије становништво и осјетљиве групе.

У оквиру Секторског циља 2.1.: „Унапређена инфраструктура за пружање јавних услуга у руралним и урбаним подручјима општине до краја 2021. године“, планирано је унапријеђење путне и комуналне инфраструктуре и капацитета локалне управе. У 2017. години је планирано 6 пројеката усмјерених на унапријеђење путне инфраструктуре и водоснабдијевања, док је 3 пројекта планирано за унапријеђење капацитета локалне управе.

Током претходне године је реконструисано 26 локалних путних праваца у урбаном и руралном дијелу општине, те је израђена пројектна документација за још 6 путних праваца.

Што се тиче унапријеђења услуге водоснабдијевања на подручју општине, завршена је фаза 2 пројекта изградње водоводног система у насељу Мала Новска Рујишка, док су потписани уговори за изградњу водоводних система у насељима Благај Ријека, Благај Јапра, Масловаре, Петковац и Шклобучари. Ове активности су утицале на повећање дужине водоводне мреже у 2017. години за 6,5 % у односу на 2016. годину, повећање броја потрошача воде са јавног водовода за 3,3% у 2017. у односу на 2016. годину, те се проценат губитка воде у 2017. смањио за 20% у односу на 2016. годину.²

Код унапријеђења капацитета локалне управе, током претходне године се радило на успостављању основе за даљњи напредак и развој локалне управе, чији ће значајнији резултати бити видљиви у наредном периоду имплементације стратегије. Спроведени су избори чланова савјета мјесних заједница (21 мјесна заједница) са укупно 131 чланом, те су започете активности на увођењу софтвера ДМС Е-управа, који ће знатно унаприједити рад општинске управе.

С обзиром да је имплементација стратегије још увијек у почетној фази, овај секторски циљ је дјелимично остварен, али су створени предуслови за његово остварење у наредном периоду имплементације.

У оквиру Секторског циља 2.2.:“Смањена незапосленост младих кроз повећање запошљивости и унапређење образовних капацитета и обogaћени садржаји за младе до 2021. године“, је дјелимично остварен. Током претходне године, кроз 6 пројеката, навише се фокусирао на обogaћивање садржаја за младе и унапријеђење омладинског и грађанског активизма путем пројеката неформалних и формалних група младих и грађана, приликом чега је имплементирано 24 таква пројекта. Такође, Општина Нови Град је у 2017. години радила на унапријеђењу образовних капацитета за дјецу свих узраста, те је додијелила укупно 156 стипендија студентима и ученицима средњих школа и подржала социјализацију дјеце

²Извор: „Водовод и канализација“ ад,Нови Град, дужина водоводне мреже: 184 км (2016), 196 км (2017), број потрошача воде са јавног водовода: 5 200 (2016), 5 374 (2017), проценат губитка воде: 39% (2016), 31% (2017).

предшколске доби из руралних средина и подстицање њиховог развоја у складу са предшколским образовним програмима.

У циљу одрживости бошњачке културе на подручју општине Нови Град, одржан је низ културних манифестација којима је промовисана бошњачка култура.

Међутим, потребно је указати на проблем константног смањивања броја ученика у основним и средњим школама, тако да се у 2017. години број ученика смањило за 6,7%, у односу на 2016.

С обзиром да у 2017. години није дошло до значајније промјене код смањења чекања младих на запослење, овај секторски циљ није остварен.

Поред напора који су учињени у 2017. години и планираних активности за наредни период имплементације, негативни трендови код природног прираштаја, старосне структуре становништва и миграционог салда могу значајно угрозити остварење овог секторског циља, те о томе треба водити рачуна у наредном периоду имплементације стратегије.

У оквиру Секторског циља 2.3.: „Унапређени капацитети за подршку старијем становништву и осјетљивим групама становништва до 2021. године“, нису остварени значајнији резултати, који се тек очекују у 2018. години, а у 2017. години је планирано започињање 3 пројекта који доприносе остварењу овог стратешког циља.

Програм за опоравак од поплава – Стамбено збрињавање, којег финансира ЕУ, а спроводи УНДП, је започет у септембру 2017. године, и има за циљ да стамбено збрине и економски оснажи најугроженије породице чији су домови иштећени или уништени уоплавама и клизиштима. Овај програм се спроводи у 44 општине БиХ, од којих је једна и општина Нови Град. Тренутно се очекује коначна листа одабраних корисника-носиоца домаћинства, а почетак активности је предвиђен у 2018. години.

Што се тиче пројекта „Локални волонтерски сервис општине Нови Град“ и „Формирање патронажног тима за рурални и урбани териториј општине“, због недостатка финансијских средстава, пројектне активности нису спроведене.

Одређени предуслови за остварење овог секторског циља су створени, међитим у наредном периоду је потребно интензивирати активности на реализацији овог секторског циља.

Сектор заштите и унапређења животне средине:

Фокуси за сектор животне средине општине Нови Град су сљедећи:

- Заштита ријека од загађивања (фокус на пречишћавање отпадних комуналних вода и других испуста у ријечне токове);
- Заштита од хидрометеоролошких непогода, првенствено од поплава, и технолошких катастрофа, попут пријетње од одлагања радиоактивног отпада у пограничном подручју Републике Хрватске;
- Унапређење енергетске ефикасности у зградарству;
- Побољшање управљања отпадом, са фокусом на повећање количина рециклираног отпада и покривање целокупног подручја Општине услугом одвоза отпада.

У 2017. године је планирано започињање активности на реализацији Секторских циљева 3.1., 3.2. и 3.3., док је почетак активности на остварењу секторских циљева 3.4. и 3.5. предвиђен за наредни период.

У оквиру Секторског циља 3.1.: „Унапређен систем заштите и спашавања од природних катастрофа и других несрећа до краја 2021. године“, у 2017. години су планирана 4 пројекта, у оквиру којих је набављен дио опреме за Ватрогасну јединицу, набављен агрегат пумпе за пумпну станицу за одбрану од поплава у насељу Прекосање, очишћен дио потока Добрљача, те је издато укупно 62 Одобрења за употребу објеката.

У периоду од 2011-2017, највећа материјална штета се десила 2014. године, усљед поплава, те укупан износ штета за овај период износи 14.340.156,04 КМ.³

У оквиру овог секторског циља спроведене су све планиране активности, међутим циљ је само дјелимично остварен, јер се значајнији напредак очекује у наредном периоду имплементације.

У оквиру Секторског циља 3.2.: „Побољшано управљање отпадом до краја 2021. године“, планиран је 1 пројекат у 2017. години, и то: „Кампања за подизање свијести и комуникацијске активности о опасности одлагања нуклеарног отпада“. Рад Општинске управе Општине Нови Град у 2017. години био је усмјерен првенствено на заустављање изградње одлагалишта радиоактивног отпада на Трговској гори у Републици Хрватској. Заједно са сусједним општинама у сливу ријеке Уне, ресорним министарством у Влади РС, предсједником Владе Републике Српске, а касније и Државном агенцијом за радијацију и нуклеарну безбједност у БиХ, активно се радило на алармирању свих релевантне институција у БиХ, од којих је тражено да се предузму активности у циљу спречавања изградње одлагалишта радиоактивног отпада на поменутој локацији, која је смјештена на 2 км од центра Новог Града. Највећа подршка добијена је од Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, које је покренуло поступак проглашења претходне заштите подручја ријеке Уне. Рјешење о проглашењу претходне заштите Парка природе "Уна" је Влада РС усвојила дана 29.03.2018. године (Сл.гласник РС број 32/18).

У оквиру овог секторског циља очекује се повећање броја домаћинстава која су обухваћена системом организованог прикупљања отпада, повећање профита од продаје рециклажног отпада и смањен ризик од нуклеарног отпада за категорију ниже.

С обзиром да је стратегија у почетној фази имплементације, овај секторски циљ није остварен у 2017. години, али планираним активностима за наредни период и оствареним предусловима у извјештајном периоду, значајнији резултати на остварењу овог секторског циља се очекују у наредном периоду имплементације.

У оквиру Секторског циља 3.3.: „Уведен системски приступ за унапређење енергетске ефикасности у општини до краја 2019. године“, планиран је 1 пројекат у 2017. години, и то: „Енергетска ефикасност у образовним институцијама“. У оквиру овог пројекта спроведен је низ активности на унапријеђењу енергетске ефикасности на подручју општине Нови Град. Извршена је санација објеката школа у Великој Рујишкој, Радомировцу и Блатни, дјечијег вртића „Пчелица Маја“, СШ „Ђуро Радмановић“. У наредном периоду планирана је информативно-едукативна кампања на унапријеђењу знања и свијести о енергетској ефикасности на подручју наше општине.

У 2017. години није било значајнијих промјена у погледу повећања уштеда енергије и смањења емисија CO₂ захваљујући примјени мјера енергетске ефикасности у јавним установама, те тако секторски циљ није остварен у 2017. години, али реализованим

³Извор: Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове, Одјељење за привреду и пољопривреду

активностима као и планираним активностима за наредни период, створени су предуслови за остварење овог секторског циља.

3.4. Вертикална и хоризонтална усклађеност и ниво интегрисаности

У складу са планираним развојним приоритетима који су **вертикално усклађени** са стратешким и планским документима виших нивоа власти, општина је у 2017. години реализовала активности на имплементацији 5 пројеката, и то:

- „Подршка биљној и сточарској производњи“, путем подстицаја Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске,
- „Развијање капацитета за производњу традиционалног сира на подручју општине Нови Град“, преко Финансијског механизма за финансирање пројеката интегрисаног и одрживог локалног развоја ИРБРС-а,
- „Кампања за подизање свијести и комуникацијске активности о опасности одлагања нуклеарног отпада“, у сарадњи са Министарством за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске,
- „Енергетска ефикасност у образовним институцијама“, у сарадњи са Предсједником Републике Српске, Владом Републике Српске, Владом Републике Србије и УНДП-ом.

При томе из екстерних извора виших нивоа власти је „привучено“ 1.593.247,88 КМ средстава, гдје су доминирали извори из Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, у укупном износу од 1.376.300,45 КМ.

У погледу **хоризонталне усклађености** значајно је нагласити сљедеће активности:

- Организовање манифестације „Дани пчеларства, воћарства и нашег села-Нови Град“, који има снажан утицај на економски сектор и доприноси афирмацији и повезивању локалних привредника и пољопривредника,
- Изградња путне и комуналне инфраструктуре, која директно доприноси унапређењу квалитета живота грађана у области друштвеног развоја, као и економском развоју општине,
- Пројекат „Енергетска ефикасност у образовним институцијама“, директно је повезан са облашћу заштите животне средине кроз унапређење енергетске ефикасности, али директно утиче на унапређење инфраструктуре у области образовања, односно на друштвени сектор.

У наредном периоду се наставља реализација повезаних, значајних пројеката који се тичу унапређења путне и комуналне инфраструктуре, израде просторно – планске и техничке документације, пројекти унапређења енергетске ефикасности у јавним објектима и пројекти подстицаја привреде и пољопривреде, који су међусобно повезани и у синергији и који, кроз међусекторске утицаје, треба да дају значајан допринос остварењу свих стратешких циљева, а тиме и визије Општине Нови Град

3.5 Институционални капацитети општинске управе и сарадња са битним актерима

Послове централне координационе јединице за управљање развојним активностима (ЈУРА) у општини Нови Град проводи **Одсјек за локални економски развој**, који је формиран у оквиру Кабинета Начелника општине. Послови Одсјека за локални економски развој се првенствено односе на израду и спровођење стратешких докумената економског развоја општине, као и

њихово праћење, анализирање и извјештавање о постигнутим резултатима, припрему и спровођење одлука, програма, планова и других аката који се односе на развој општине, те припрему и реализацију пројеката из области економског и друштвеног развоја, као и из области заштите животне средине.

Поред тога, Одсјек сарађује и координише рад са другим дијеловима општинске управе по питањима инвестиција, грантова, израде и имплементације развојних пројеката, сарађује са домаћим и међународним инвеститорима и донаторима из дјелокруга својих послова, те успоставља сарадњу са општинама и градовима из окружења на националном, међунационалном и транснационалном нивоу. Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Општинске управе општине Нови Град („Службени гласник општине Нови Град“, бр. 1/16, 11/16, 13/16, 17/16, 20/16, 1/17, 2/17, 5/17, 6/17, 7/17 и 9/17), за рад Одсјека за локални економски развој предвиђено је укупно 6 радних мјеста.

Општина Нови Град сарађује са битним актерима и његује јавно-приватни дијалог кроз различите активности, а првенствено кроз сарадњу са **Привредним савјетом**. Привредни савјет општине Нови Град постоји од 2013. године, а у 2017.г. одржане су 3 сједнице Привредног савјета и 1 састанак са привредницима, на којима се разговарало о питањима од значаја за привреду.

Као кључни механизам за учешће заједнице у управљању локалним развојем формирано је **Партнерство за развој општине Нови Град**, којег чине 47 чланова из локалне администрације, јавних установа, привреде, невладиног сектора, мјесних заједница и националних мањина.

4. КЉУЧНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ

На подручју општине Нови Град, према процјени, у 2017. години живи 25.240⁴ становника, од чега је 4.006 запослених, док је на евиденцији 2.333 незапослених. Просјечна нето плата је 719,00 КМ.

Упоредујући податке из 2016. и 2017. године, дошло је до незнатног повећања броја запослених (1,3%), док се број незапослених смањило за 13 %. Међутим, ако се узме у обзир негативан миграциони салдо и негативна стопа наталитета, наведени подаци не указују на значајнији напредак у погледу смањења броја незапослених, који је наведен као кључни проблем општине.

По многим параметрима, општина Нови Град је испод републичког просјека: по броју предузећа на 1000 становника (Нови Град-19, РС-25), по нето плати (Нови Град-719,00 КМ, РС-835,00 КМ), по броју ученика основних и средњих школа на 1000 становника (Нови Град-106, РС-117), по броју љекра на 1000 становника (Нови Град-0,98, РС-2,15).

⁴Републички завод за статистику РС, процјена броја становника за 2017.г.

Табела 6. Приказ макропоказатеља за полазну и извјештајну годину (попуњене су колоне за које се могло доћи до података)

ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ РАЗВОЈА	Индикатор	Полазно стање			Извјештајна година 2017**			Просјек РС**		
		2016			2015 -2017					
		Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж
Становништво ⁵	број	24.336	12.157	12.179	25.240	14.354	14.445	1.164.485	568.888	595.597
Запослених становника ⁶	број	3.951	2.133	1.818	4.006	2.169	1.837	253.296	141.292	112.004
	%		54%	46%		56%	44%		55,78%	44,22%
Незапослених становника ⁷	Број	2.680			2.333			125.285	61.189	64.096
	%								48,84%	51,16%
Бруто домаћи производ ⁸	износ							9.417.818,5 хиљ. КМ		
	поглави							8.087,5 КМ		
Инвестиције на територији ЈЛС ⁹	износ	7 204 хиљ.КМ						1.668.689 хиљ.КМ		
Бројпредузећа/1000 становника ¹⁰	омјер	19						25		
Просјечна нето плата у КМ ¹¹	износ	718,00			719,00			835,6		
Број ученика основних и средњих школа на 1000 становника ¹²	број	115			106			117		
Социјални трансфери по глави становника ¹³	поглави	32,76 КМ			33,2 КМ					
Број љекара/1000 становника ¹⁴	омјер	0,90			0,98			2,15		
Износ реализованих средстава за приоритете из развојне стратегије	износ	4.476 хиљ. КМ (2015.г.)								
ДОПУНСКИ ИНДИКАТОРИ РАЗВОЈА*										
Удио реализованих капиталних	омјер	16%								

⁵ Подаци РЗС РС- процјена броја становника по годинама

⁶ Извор: РЗС РС, Статистички билтен "Плате, запосленост и незапосленост", 2018.г.

⁷ Извор: ЈУ „Завод за запошљавање РС“ - активна понуда радне снаге

⁸ Извор: „Ово је Република Српска“, РЗСРС, 2017.г.

⁹ Извор: „Ово је Република Српска“, РЗС РС, 2017.г.

¹⁰ Извор: „Градови и општине Републике Српске“, РЗС РС, 2017.г., (укупан број пословних субјеката у 2016.г., Нови Град.: 467) , „Ово је Република Српска“, РЗСРС, 2017.г. (просјечан број пословних субјеката 2015-2016.г. , РС.: 29.707)

¹¹ Извор: РЗС РС, Статистички билтен "Плате, запосленост и незапосленост", 2018.г

¹² Извор: Одјељење за друштвене дјелатности, „Ово је Република Српска“, РЗСРС, 2017.г.

¹³ Извор: Буџет општине Нови Град- дознаке грађанима које се исплаћују из Буџета општине

¹⁴ Извор: Дом здравља Нови Град, (број љекара у 2016.г. 22, у 2017.г.24), „Статистички годишњак РС за 2017.г.“-РЗС РС, 2017.г.

инвестиција у буџету ЈЛС ¹⁵									
Пољопривредних газдинстава/1000 становника ¹⁶	омјер	25			27				
Број корисника социјалне помоћи/1000 становника ¹⁷	омјер	77			76			175	
Здравствено осигураних лица у односу на укупно становништво ¹⁸	омјер	91			89			78,46	
Број активних чланова у институцијама културе	број								
Број активних чланова у спортским институцијама ¹⁹	број	774			971				
Покривеност домаћинства са приступом контролисаној води за пиће ²⁰	процент	58%			60%				
Покривеност домаћинства одвозом крутог отпада ²¹	процент	75%			80%				
Број насељених мјеста без асфалтиране путне комуникације ²²	број	2			2				
Број домаћинства без приступа електричној енергији ²³	број	0			0				
Емисија ЦО ₂ по глави становника	тона								

¹⁵Извор: Извјештај о реализацији капиталних инвестиција на подручју општине Нови Град за 2016.г., износ капиталних инвестиција у 2016.г. је износио 1.37.628,00 КМ, а укупни текући расходи у 2016. г. износили су 9.586.233,00 КМ

¹⁶Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

¹⁷Извор: Центар за социјални рад, Нови Град, „Статистички годишњак РС за 2017.г.“-РЗЗС РС, 2017.г.

¹⁸Извор: Дом здравља Нови Град, „Ово је Република Српска“, РЗЗСРС, 2017.г.

¹⁹Извор: Одјељење за друштвене дјелатности

²⁰Извор: „Водовод и канализација“ад, Нови Град

²¹Извор: Одјељење за друштвене дјелатности

²²Извор: Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове

²³Извор: ЗП „Електрокрајина“, Бањалука

5. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

Реализација стратегије у 2017. години, **у погледу броја започетих и завршених пројеката, је висока**, што показује 97% остварења броја започетих, те 46 % броја у потпуности реализованих пројеката, у односу на укупан број планираних пројеката.

У погледу финансијске реализације стање се, међутим, може оцјенити **незадовољавајућим**, односно указује да је планирање било нереално, а што се може сагледати из укупног процента реализације планираних средстава од 54%. У погледу „привлачења“ екстерних средстава проценат од 49% средстава указује на незадовољавајуће стање, као и на потребу да се у наредном периоду посвети већа пажња активностима које ће допринијети повећању износа истих.

Ако посматрамо остварење секторских циљева, очигледно је да **у 2017. години није дошло до потпуног остварења нити једног секторског циља**, највише због тога што је стратегија још увијек у почетној фази реализације и што се још увијек стварају услови за остварење постављених циљева.

Дјелимично је остварено 7 секторских циљева и на добром су путу да буду остварени у наредним годинама. Међутим, **у погледу 2 циља** (Секторски циљ 2.2.: Смањена незапосленост младих кроз повећање запошљивости и унапређење образовних капацитета и обogaћени садржаји за младе до 2021. године, Секторски циљ 2.3.: Унапређени капацитети за подршку старијем становништву и осјетљивим групама становништва до 2021. године, у оквиру друштвеног развоја), **резултати су недовољни или су у потпуности изостали**, углавном због недостатка финансијских средстава за реализацију планираних пројеката, а што указује да је у наредном планском циклусу неопходно интензивирати активности на реализацији ових секторских циљева, те реалније планирати изворе и износ финансирања за планиране пројекте.

План имплементације стратегије за 2017. године се не односи на реализацију 2 циља (Секторски циљ 3.4.: Заштита водотокова од загађења испустима комуналних отпадних вода до краја 2021. године, Секторски циљ 3.5.: Заштита земљишта од загађења и нелегалне градње до краја 2021. године), те напредак код остварења ових циљева није ни био могућ у 2017. години, али се планирају активности на остварењу ових циљева у наредном периоду имплементације.

У 2017. години нису значајно унапријеђени институционални капацитети за ефикасније управљање развојем. Послове Јединице за управљање развојем (ЈУРА) обавља Одсјек за локални економски развој у оквиру Кабинета Начелника општине у сарадњи са свим организационим јединицама општинске управе.

У домену запажања о оствареном квалитету системског управљања развојем битно је нагласити:

- План имплементације за период 2017-2019. годину је припремљен у складу са ЈУРА календаром и Правилником о планирању, праћењу и вредновању годишњег рада општинске управе и извјештавању (Службени гласник Општине Нови Град 12/17),
- Годишњи планови рада служби/одјелења су припремљени у складу са ЈУРА календаром, али не и у дефинисаним роковима, наведеним у ЈУРА Календару,
- Извјештаји о реализацији планова служби/одјелења су урађени и усвојени по старој методологији, не уважавајући принципе, формате и рокове наведене у ЈУРА календару и

Правилнику о планирању, праћењу и вредновању годишњег рада општинске управе и извјештавању,

- Одсјек за локални економски развој је редовно вршио координацију са свим организационим јединицама општинске управе, у смислу припреме корективних мјера код имплементације стратегије за 2017. годину, те евентуалну измјену /допуну Плана имплементације,
- У погледу изградње механизма сарадње са приватним сектором, Општина Нови Град сарађује са битним актерима и његује јавно-приватни дијалог кроз различите активности, а првенствено кроз сарадњу са Привредним савјетом. Привредни савјет општине Нови Град постоји од 2013. године, а у 2017. години одржане су 3 сједнице Привредног савјета и 1 састанак са привредницима, на којима се разговарало о питањима од значаја за привреду,
- Као кључни механизам за учешће заједнице у управљању локалним развојем формирано је Партнерство за развој општине Нови Град, којег чине 47 чланова из локалне администрације, јавних установа, привреде, невладиног сектора, мјесних заједница и националних мањина.

У наредном периоду посебно је потребно обратити пажњу на:

- Реалније планирање броја пројеката и финансирања из средстава буџета и екстерних извора,
- Реалније планирање и постављање секторских циљева и исхода, као и њихове усаглашености са пројектима,
- Успоставу адекватног система праћења имплементације пројеката и извјештавања,
- Унапређење сарадње са привредним сектором с циљем праћења мјерења и вредновања утицаја и инвестиција пословног сектора на имплементацију Стратегије развоја,
- Детаљније анализирање спољних извора (виши ниво власти, донатори, међународне организације, међуопштинска и прекогранична сарадња),
- Јачање капацитета локалне управе и актера из ужег и ширег окружења, како за писање пројеката и усвајање процедура предвиђених Правилником о планирању, праћењу и вредновању годишњег рада општинске управе и извјештавању, тако и за лобирање и друге облике привлачења спољних извора финансирања,
- Јачање међусобне координације и укљученост приватног и НВО сектора у свима фазама процеса стратешког планирања, имплементације, праћења и извјештавања.

6. АНЕКСИ

- План имплементације Стратегије интегрисаног развоја 2017-2019.године,
- Табеларни преглед стања реализације пројеката у 2017.години,
- План имплементације Стратегије интегрисаног развоја 2018-2020.године.

Припремио:

Одсјек за локални економски развој

Предлагач:

Начелник општине

Мирослав Дрљача, дипл.инж.шум.